

۱۵ ـ ماه از روزی که نمایندگان مجلس یازدهم با ۱۷۰ امضا طرح شفافیت آرا را تحویل هیات‌رئیس‌ه مجلس داده‌اند می‌گذرد، اما هنوز آرای نمایندگان برای مردم شفاف نیست . طرح شفافیت آرا نخستین بار در مجلس دهم مطرح شد،در این دوره مجلس حسینعلی حاجی دلیگانی ومحمدجوادفتحی دوتن از نمایندگان باآماده‌سازی طرحی به‌نام «طرح الحاق دو تبصره به ماده ۱۱۹ قانون آیین نامه داخلی مجلس شورای اسلامی» برای نخستین بار بر شفافیت آرای نمایندگان تاکید کردند. طرح آماده‌شده مدتی بعد با امضای موافق

۱۶۰ نماینده در اختیار هیات‌رئیس‌ه قرار داده شد. هیات‌رئیس‌ه مجلس دهم نیز شه‌ر بور ۹۷ یک‌فوریت این طرح را به رای در صحن علنی گذاشت که برخلاف تصور تنها ۵۹نفر از نمایندگان با آن موافقت کردند. به‌عبارت‌دیگر، از میان ۱۶۰ امضاکننده ابتدایی طرح شفافیت در مجلس دهم ۱۰ نفر هنگام بررسی این طرح در صحن علنی نظر خود را تغییر دادند. رویکرد متضاد و دوگانه نمایندگان مجلس دهم و همچنین عدم تصویب طرح شفافیت در این دوره باعث سراز بردن سیل گسترده‌ای از انتقادها به‌سوی آنان از سمت مردم و برخی

علی بابایی کارنامی، سخنگوی کمیسیون اجتماعی مجلس در گفت‌وگو با «فرهختگان»:

به شفافیتی که الان مطرح است، نظر مثبتی ندارم

فکر نمی‌کنید که شفافیت می‌تواند منجر به اطلاع‌رسانی فعالیت‌های خوب مجلس شده و از این جهت مردم را نسبت به عملکرد نمایندگان امیدوار کند؟
شفافیت به‌طور کلی بحث خوبی است و من نیز آن را قبول دارم، اما نیاز به زمان دارد تا ضعف‌هایش رفع شود و مجددا در مجلس طرح شود. مجلس یازدهم نیز تنها با همین مورد رأی اعتماد دادن ثابت کرد که با مجالس دوره‌های گذشته تفاوت دارد؛ چراکه کارآمدتر شده و حواشی کمتری دارد. برای رسیدن به این ایده‌آل که مردم نقش مجلس را به‌درستی بشناسند نیز ابتدا باید کار فرهنگی کنیم و زیرساخت‌ها را فراهم کنیم تا احزاب در کشور رشد کنند و کار سیاسی ساماندهی شود.

ضعف‌های طرح شفافیت که به آن اشاره کردید شامل چه مواردی بود؟

طرح هنوز جزئیاتش مطرح نشده و آنچه رد شده است کلیات طرح بود. رد کلیات نیز به این دلیل بود که نمایندگان نسبت به طرح توجیه نشده بودند و طرح بدون اشراف کامل مجلس مستقیما به صحن آمده بود.

جدای از بحث طرح شفافیت آرا نظرات در مورد شفافیت اتفاقات درون مجلس مثل نتایج تصمیمات هیات‌نظارت بر رفتار نمایندگان به‌ویژه در موضوع برخورد فیزیکی یکی از نمایندگان با سرباز راهور ناجا چیست؟

شخصیت حقوقی نماینده به اعتقاد من به‌لحاظ جایگاه در سطح سوم کشور قرار دارد و باید بتواند حرف بزند و نظر بدهد. نباید به هر بهانه‌ای به‌دنبال برخورد با نماینده باشیم، چون اگر این‌گونه باشد مجلس دیگر در رأس امور نیست. هیات نمایندگان نیز قانون خودش را دارد که درصورت تخلف نماینده از او دعوت می‌شود و اگر نیاز به تذکر بود به او تذکر داده می‌شود.

آیا این فرآیند رسیدگی به تخلفات نباید شفاف باشد تا افرادی که مطالبه دارند نیز در جریان قرار بگیرند؟

هر چیزی مسیر قانونی خودش را دارد، همان‌طور که یک شکایت عادی در دادگاه مطرح می‌شود، مسیر برخورد با رفتار اشتباه نمایندگان نیز هیت نظارت بر رفتار نمایندگان است و نیازی نیست در همه موارد پرونده هر فردی برای افراد دیگر نیز مشخص باشد. اگر هیات‌نظارت تشخیص به شفافیت رسیدگی به پرونده داد، این کار را می‌کند.

خوبی برای ما ندارد. این شنیده‌ها تا چه حد درست است؟

اینکه این مجلس طرح شفافیت را بگذارد برای بعد از رای اعتماد وزرا واقعیت ندارد، زیرا قانونی که وضع می‌شود برای یک دوره مجلس نیست، بلکه برای همه ادوار مجلس است مگر اینکه مجلس قانون را مجددا بازنگری یا اصلاح کند. البته یکی از ایرادات طرح شفافیت اولیه هم بحث رأی شفاف به وزرا است. فرض کنید نماینده یک شهرستان کوچک رای مخالف به وزیری بدهد و فرضاً آن وزیر هم با یک رای حداقلی موفق می‌شود که رای اعتماد از مجلس را کسب کند. در همین جریان وقتی آن وزیر متوجه می‌شود که چه نمایندگانی به او رای مخالف دادند ممکن است از باب بی‌تقوایی به ادارتش در سطح استان ها دستور دهد که آن شه‌راهی که نمایندگانش رای مخالف دادند مورد حمایت و پیگیری قرار نگیرند و حمایت‌هایش را نصیب نمایندگانی کند که به او رای موافق دادند. این از آن بخش‌هایی در طرح است که به‌ضرر نمایندگان باشهرهای کوچک و استان‌های دوردست است. بنابراین خیلی وقت‌ها ممکن است فردی نظرش خلاف آن وزیر باشد اما برای جلوگیری از تبعاتی که برای حوزه انتخابیه‌اش دارد، تصمیم می‌گیرد رأی مثبت دهد.

این‌ها اشکالاتی است که همه نمایندگان وقتی طرح روی صحن آمد مطرح کردند و به کمیسیون مربوطه ارسال شده است که این‌ها را در اصلاح طرح اعمال کنند. اینکه الان دقیقاً آن اشکالات در آخرین وضعیت کمیسیون در چه مرحله‌ای است اطلاع ندارم اما همین را می‌دانم که این اشکالات کاملاً احصاشده و به کمیسیون مربوطه ارسال شده که بتوانند در بازنگری طرح آن را اصلاح کنند.

هم‌اکنون شاهد شفافیتی گزینشی هستیم. هر نماینده هر زمان که بخواهد رای‌اش را در صفحه مجازی شخصی‌اش در اینستاگرام یا توئیتر اعلام می‌کند. به‌نظر شما این نقد(شفافیت گزینشی) به مجلس یازدهم وارد است یا خیر؟

این نقد به مجلس یازدهم وارد نیست. ما نباید دچار شعارزدگی شویم. نمایندگان نباید با اقدامات احساسی یا نمایی به این سبک روی بیاورند. در همین راستا مجلس واقعا اگر می‌خواهد چیزی را تصویب کند، مصالح کشور را در یک بازه طولانی ببینند نه دوره چهارساله خودش. خیلی شفاف این جمله را خدمت‌تان عرض می‌کنم؛ آنچه مردم انتظار دارند از شفافیت این نیست که نماینده اگر آب هم می‌خورد، گزارشش را بدهد. در مجلس نمایندگان دارند روی موضوعات مختلف اظهارنظر می‌کنند و مسائل مطرح می‌شود و خیلی از مسائل به‌رای کشیده می‌شود اما مردم به‌حاصله وقت گذاشتن و ریز شدن در این مسائل را دارند نه پرایشان ارزشی دارد. آنچه برای مردم ارزش دارد این است در مواردی که به مصالح ملی کشور مربوط می‌شود مثل بحث بگرام، معاهده پاریس و FATF که می‌تواند در درآمدت مصالح ملی را تحت تأثیر قرار دهد، این‌ها را مردم باخبر باشند.

یعنی شما معتقدید مردم فقط باید از مباحث سیاست خارج مطلع باشند؟ و شفافیت فقط باید برای این مسائل باشد؟

در سیاست داخلی هم ممکن است ما به مباحثی برخورد کنیم که مصالح ملی ایجاب کند مردم بخوانند بدانند. نماینده مجلس به‌عنوان وکیل مردم چه نظری داشته است. البته من فکر می‌کنم نمایندگان در کمیسیون مربوطه که اصلاحاتی روی طرح شفافیت انجام دادند، کلیتی را در قالب ملاک‌ها و معیارها تصویب کنند و در ذیل آیین‌نامه اجرایی این کلیت به جزئیاتی که شامل سیاست خارجه می‌شود یا سیاست داخله بپردازند.

سیاست

طرح به خاطر احتمال رد مجدد دیر به صحن مجلس می‌آید؟

شفافیت آرا: خیلی دور خیلی نزدیک

۹۹ شفافیت آزاد قالب طرح اصلاح موادی از قانون آیین‌نامه داخلی مجلس شورای اسلامی در صحن علنی به‌رای گذاشته شد اما این بار نیز شفافیت آرا مانند مجلس دهم مورد پیرش نمایندگان قرار نگرفت. بعد از این اتفاق فشار افکار عمومی علیه عدم تصویب شفافیت آرا بالا گرفت و همین موضوع باعث شد مجددا این طرح به کمیسیون آیین‌نامه داخلی مجلس ارجاع داده شد تا با بررسی دقیق تر و برطرف کردن نقصان ها، دوباره شفافیت آرا به رای نمایندگان گذاشته شود.

در همین رابطه حسینعلی حاجی دلیگانی، عضو هیات‌رئیس‌ه مجلس

محمد تقی نقد علی، نماینده مردم خمینی شهر در مجلس در گفت‌وگو با «فرهختگان»:

طرح شفافیت به زودی به صحن مجلس باز می‌گردد

محمد تقی نقد علی معتقد است تصویب طرح شفافیت در مجلس، می‌تواند به الگوی خوبی برای سایر دستگاه‌های نظام در حرکت به سمت شفاف‌تر شدن تبدیل شود. برای کسب اطلاعات بیشتر در این باره و مطرح کردن پرسش‌هایی حول سرنوشت طرح شفافیت آرای نمایندگان، گفت‌وگویی با این نماینده موافق شفافیت داشته‌ایم که متن آن را در ادامه می‌خوانید.

۱۱۱

با توجه به اینکه بیش از یک سال از شروع به کار مجلس یازدهم می‌گذرد و افکار عمومی، همچنان در انتظار تحقق یکی از اصلی‌ترین وعده‌های نمایندگان مبنی بر به اجرا درآوردن شفافیت آرای نمایندگان هستند، شما به‌عنوان یکی از نمایندگان موافق با این طرح، اصلی‌ترین موانع برقراری شفافیت در مجلس را چه می‌دانید؟

همان‌طور که مطلع هستید، دفعه قبل که طرح شفافیت به مجلس آمد رأی خوبی آورد. متأسفانه تنها چند رأی کم آورد تا تصویب شود. با این وجود که طرح در آن جلسه مصوب نشد، ولی تعداد قابل توجهی از نمایندگان، بلافاصله تقاضا کردند که این طرح به کمیسیون مربوطه ارجاع داده شود تا به‌طور کامل نواقص آن برطرف شود. منتها مسائل مختلفی از جمله بررسی لایحه بودجه و مساله بررسی کابینه پیشنهادی، از جمله کارهایی بود که وقت زیادی از نمایندگان گرفت و باعث شد، نهایی کردن طرح شفافیت به تعویق بیفتد. البته در همین بازه زمانی نیز، بنده و تعدادی از نمایندگان به ریاست محترم و هیات‌رئیس‌ه مجلس در این باره تذکر دادیم و درخواست کردیم تا این طرح، هر چه زودتر در دستور کار مجلس قرار بگیرد. با همه این‌ها، چیزی که سرعت کار را کند کرد، سازوکارهای مربوط به قانون‌گذاری و قانون آیین‌نامه داخلی مجلس بود که به‌طور کلی، سازوکار کندی

۲

چندی قبل در مصاحبه‌ای اظهار داشت طرح شفافیت آرا توسط کمیسیون آیین‌نامه داخلی مجلس نهایی‌شده و آخرین اصلاحات و پیشنهاد‌های نمایندگان درباره آن اعمال شده است، همچنین پیگیری‌های «فرهختگان» از برخی نمایندگان حاکی از آن است که در ماه پیش‌رو طرح شفافیت آرا بار دیگر در صحن علنی مجلس به‌رای نمایندگان گذاشته خواهد شد؛ به همین منظور با تعدادی از نمایندگان موافق و مخالف شفافیت به‌گفت‌وگو نشست‌ایم. متن این گفت‌وگوها در ادامه از نظر شما می‌گذرد.

است و این یک ضعف ساختاری است. به جرأت می‌توانم بگویم اغلب طرح‌هایی که در مجلس مطرح می‌شود، در چهار سال عمر مجالس به نتیجه نمی‌رسند. برای مثال، در مجلس گذشته اگر حدود ۴۰۰ طرح و لایحه مطرح شده است، تنها حدود ۱۰۰ ت‌ای آن به نتیجه رسیده و تبدیل به قانون شده است. با همه این مسائل، هیات‌رئیس‌ه محترم و ریاست محترم مجلس در باب طرح شفافیت اعلام کرده‌اند که کار در کمیسیون روبه اتمام است و این طرح، به‌زودی در دستور کار قرار می‌گیرد. این‌ها آخرین وعده‌ای است که هیات‌رئیس‌ه داده است. من از جانب خودم عرض می‌کنم هر زمانی که این طرح به صحن مجلس بیاید، جزء موافقان آن هستم و به این طرح، رأی مثبت خواهم داد.

با توجه به شرایط حال حاضر حاکم بر مجلس شورای اسلامی، به نظر شما مطرح شدن طرح شفافیت و تلاش برای رأی آوردن آن، بین اولویت‌های نمایندگان مردم دیده می‌شود؟
در میان آن ۱۵۳ نفری که سری قبل، رأی موافق دادند بله. این نمایندگان، همچنان به شفافیت معتقد هستند اما در این ماجرا، فضای مطالبه‌گری مردم از طریق رسانه‌ها هم خیلی تعیین‌کننده است. یعنی اگر این مساله، تبدیل به یک مطالبه عمومی شود، مسلماً روی تصمیم نهایی نمایندگان نیز اثرگذار خواهد بود.

پیش‌بینی شما درباره زمان نهایی مطرح شدن این طرح، در صحن علنی مجلس شورای اسلامی چیست؟ آیا تا ماه آینده شاهد این اتفاق خواهیم بود؟

اخیرا تاریخ دقیق مطرح شدن طرح در صحن علنی مجلس شورای اسلامی را، از هیات‌رئیس‌ه پیگیری نکردام. قولی که آقای قالیباف یکی دو هفته قبل دادند، این بود که این طرح، در اولین فرصت در دستور کار مجلس شورای اسلامی قرار می‌گیرد و ظاهراً این ورود به دستور کار هم خیلی طول خواهد کشید.

فریدون عباسی، نماینده مردم کازرون و کوه چنار در گفت‌وگو با «فرهختگان» مطرح کرد

شفافیت خوب است اما برای همه دستگاه‌ها

اما آنچه در حوزه‌های انتخابیه از نماینده مطالبه می‌شود، عملاً وظایف یک رئیس‌جمهور کوچک است. از آنجا که طی سال‌های گذشته بخش‌های اجرایی نیز وظایف خودشان را به‌درستی انجام ندادند، این مورد تشدید شده و مردم از نماینده توقع دارند تا امور اجرایی آنها را پیگیری کند. حجم مواردی که از نماینده مطالبه می‌شود گاهی به‌قدری زیاد است که او زمانی که بایک وزیر مواجه می‌شود، پیگیری این امور را اصل قرار می‌دهد. چگونه چنین نماینده‌ای که نیاز به ارتباط نزدیک با وزیر دارد، در مجلس می‌تواند به‌طور شفاف به وزیری رای اعتماد ندهد؟ چگونه می‌تواند وزیری را استیضاح کند؟ نماینده نباید برود در دستگاه اجرایی طلب تجهیزات و پول بکند که اگر اینچنین شد یعنی از شأن نمایندگی خود پایین آمده است.

اما این چگونه ممکن است، درحالی‌که مردم زمانی که می‌خواهند رای بدهند، پیگیری همین امور اجرایی را مبنای دادن رای به نماینده قرار می‌دهند. به‌نظر من باید قانون انتخابات در این مورد تغییر بکند و مردم متوجه شوند که دستگاه اجرایی مسئول حل مشکلات شهر است و باید به‌طور مثال از فرماندار به‌عنوان نماینده دولت یا از ادارات پیگیر امور اجرایی بشوند. آن وقت زمانی که نماینده در جایگاه قانون‌گذاری خود قرار می‌گیرد می‌تواند به‌طور شفاف نیز درمورد موارد مختلف رای بدهد. درحال حاضر نیز همین ایراد با نبود قانون درست باعث شده تا شفافیت و منتشر کردن آرا نسبت‌به موارد مختلف سلیقه‌ای باشد، کم‌اینکه برخی نمایندگان نیز با انتشار تصویر مانیتورشان رای خود را شفاف می‌کنند.

ممکن است اگر شفافیت آرا وجود داشته باشد آرای افراد در تایید یا رد صلاحیت‌شان در انتخابات توسط شورای نگهبان نیز موثر واقع شود؟

نمی‌توانیم این را بگوییم که شورای نگهبان مبتنی بر آر‌آر صلاحیت می‌کند؛ چراکه این‌ها استدالات خودش را دارد و آنها را نیز اعلام نمی‌کند. من هم که می‌گویم شفافیت باید برای همه باشد یکی از مصادیقش نیز همین بحث تایید یا رد صلاحیت‌ها است. اگر شفافیت وجود داشته باشد، دیگر این شبهه نیز ایجاد نمی‌شود که یکی را به‌خاطر دلایل سیاسی رد کرده‌اند و دیگری را به‌خاطر دلایل اخلاقی و ...

فریدون عباسی، نماینده مردم کازرون در مجلس و رئیس پیشین کمیسیون انرژی وجود زمینه‌های فرهنگی را از ملزومات مطرح شدن بحث شفافیت آرای نمایندگان می‌داند. او در گفت‌وگویی با روزنامه «فرهختگان» به دلایل عدم تصویب طرح شفافیت در مجلس یازدهم پرداخته است که مشروح آن را در ادامه می‌خوانید.

۱۱۱

چرا طرح شفافیت بعد از حدود یک‌سال از آغاز به کار مجلس یازدهم هنوز به تصویب نرسیده است؟

اگر شفافیت را قرار است برای نمایندگان مجلس بگذاریم، باید ببینیم ظرفیت شفافیت در جامعه به‌لحاظ فرهنگی وجود دارد که بباییم حرفی را شفاف بزنیم و نزاعی ایجاد نشود. مثلاً نماینده‌ای در مجلس قبلی در موافقت با بگرام صحبت کرده بود و در حوزه انتخابیه مورد تعرض قرار گرفته بود، که البته بعضی نیز می‌گویند باید پرخاش بشود و حتی نماینده باید کتک هم بخورد که این استدلال درستی نیست. من نظرم این است که شفافیت خوب است، اما برای همه و اگر قانونی قرار است تصویب شود، صرفاً نباید برای نمایندگان مجلس باشد، بلکه باید دولت و نهادهای دیگر را نیز شامل شود و صرفاً بخش‌های امنیتی و اطلاعاتی استثنا قرار بگیرد. اگر طرح به‌طور کلی برای همه چیز اعم از اقتصاد، استخدام و... نوشته شد، قابل قبول است. اینکه صرفاً فشار را روی نماینده بگذاریم که رعایت آن را شفاف کنید، درست نیست. اگر آرا شفاف شود معلوم نیست نماینده بتواند مجددا در حوزه انتخابیه کاندیدا شود.

از آنجا که ما نظام حزبی در کشور نداریم، این موضوع تشدید نیز می‌شود، اما با توجه به همه مضرات و عواید باید نسبت به طرح شفافیت از موضع گیری کنیم. به‌طور مثال در بعضی موارد نیز نبود شفافیت موجب ایجاد رانت شده و ممکن است برخی نمایندگان را به وکیل‌الدوله تبدیل کند. چقدر این استدلال را قبول دارید؟
تا زمانی که نمایندگان خودشان را مسئول تدارکات شهرستان‌شان بدانند وضع به همین منوال باقی خواهد ماند. نماینده باید قانونگذار و ناظر بر اجرای قانون باشد،